

Vergaderjaar 2022-2023

22 660 Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden uit de parlementen van de lidstaten van de EU en van een delegatie uit het Europees Parlement

Nr. 84 VERSLAG
Vastgesteld 20 januari 2023

Van zondag 13 november tot en met maandag 15 november 2022 vond in Praag, Tsjechië, de plenaire conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden van de parlementen van de

Europese Unie, hierna aangeduid als de plenaire COSAC, plaats. Naast de genoemde delegaties namen ook delegaties van de nationale parlementen van de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie deel als waarnemer, evenals delegaties van de Raad van de Europese Unie en van de Europese Commissie.

De Nederlandse delegatie naar deze conferentie bestond uit Ria **Oomen-Ruijten** (CDA), voorzitter van de commissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer, en Jeroen **van Wijngaarden** (VVD), lid van de commissie Europese Zaken van de Tweede Kamer. De ambtelijke ondersteuning bestond uit Van den Driessche, Den Hartog (beiden Eerste Kamer) en Timmer, Poulino (beiden Tweede Kamer).

De delegatie brengt als volgt verslag uit¹:

1. En marge van de conferentie

Voorafgaand aan de conferentie heeft de delegatie op maandag 14 november 2022 een technische

briefing gekregen, verzorgd door Daan Huisinga, Nederlands Ambassadeur te Tsjechië. Met name is gesproken over het politieke en economische landschap in Tsjechië, de relaties met Nederland en het Tsjechische EU-Voorzitterschap, mede ook in het licht van de oorlog in Oekraïne en de gevolgen daarvan.

2. Plenaire COSAC

De conferentie werd geopend door Markéta Pekarová Adamová, Voorzitter van de Tsjechische Kamer van volksvertegenwoordigers. Mevrouw Adamová stelde de oorlog in Oekraïne centraal in haar toespraak en prees daarbij de snelle reactie van de Europese Unie in het uitvaardigen van een sanctiepakket tegen Rusland. Ze herinnerde eraan dat financiële en militaire hulp aan Oekraïne noodzakelijk is, en met name ook hulp bij wederopbouw van het land. Verder verwelkomde zij het toekennen door de EU van de status van kandidaat-lidmaatschap van Oekraïne en Moldavië. Tot slot ging ze in op de unanimitetsregel bij

¹ De documenten bij deze plenaire vergadering zijn te raadplegen op de website van IPEX: <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac/home>

besluitvorming in het buitenlandbeleid van de Europese Unie en op de strategische autonomie van de Europese Unie.

De dagvoorzitters Ondřej Benešík, commissievoorzitter Europese Zaken van de Tsjechische Kamer van volksvertegenwoordigers, en David Smoljak, commissielid Europese Zaken van de Tsjechische Senaat, verwelkomde de delegaties.

De heer Benešík vervolgde met de procedurele zaken, waaronder een verwijzing naar de ingekomen brieven en de door de Troika vastgesteld conceptconclusies en -contributies. Hij keek ook terug op het werkbezoek dat een aantal commissievoorzitters van nationale parlementen en de Vicevoorzitter van het Europees Parlement hadden gebracht aan Kiev in Oekraïne op 30 september jl. Het permanent lid van het COSAC-secretariaat, Bruno Dias Pinheiro, presenteerde tot slot het 38ste halfjaarlijks COSAC-rapport dat inging op de thema's 1. Conferentie over de Toekomst van Europa; 2. De voorstellen van de COSAC werkgroepen; 3. De EU en Oekraïne, Moldavië en Georgië.

Na de vaststelling van de agenda en de procedurele zaken volgde een videoboodschap van de Voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, waarin zij sprak over steun aan Oekraïne, de gevolgen van de oorlog op de energievoorziening in Europa en het blijven uitdragen van de rechtsstaatprincipes door de Europese Unie.

3. Sessies

1) het Tsjechische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie

De eerste sessie werd gewijd aan het Tsjechische voorzitterschap van de Europese Unie en werd ingeleid door de Tsjechische minister van Europese Zaken, Mikuláš Bek. Minister Bek begon met de boodschap dat hulp aan Oekraïne centraal staat tijdens het Voorzitterschap, alsook het sanctioneren van Rusland. Ook de sterk gestegen energieprijzen is een uitdaging van de voorbije en komende maanden. Tot slot noemde hij ook de digitale transitie, mediavrijheid en Fit-for-55 als kerntaken van de EU onder het Tsjechische EU-Vorzitterschap.

In het debat dat volgde spraken vele delegaties hun steun uit voor Oekraïne. Ook het uitbreidingsproces ten aanzien van de Westelijke Balkan en ten aanzien Oekraïne en Moldavië kwam meermaals aan de orde. Verder werd nadruk gelegd op de uitkomsten van de Conferentie over de toekomst van Europa, het belang van energieonafhankelijkheid van de EU en andere door minister Bek genoemde prioriteiten onder het Tsjechische Voorzitterschap.

2) De toekomst van de EU

De Vicevoorzitter van het Europees Parlement, Othmar Karas, opende deze sessie met aandacht voor de problemen waar de EU mee kampt. De bevolking maakt zich, volgens Karas, terecht zorgen om de oorlog in Oekraïne, inflatie, de pandemie en de klimaatcrisis. Daarnaast sprak hij over een vertrouwenscrisis tussen burgers, politiek en media. Jonge Europeanen willen oplossingen voor de klimaatcrisis en willen een sterkere democratie. Europa moet volgens de heer Karas verder naar elkaar toe groeien en sterker worden om de problemen het hoofd te kunnen bieden. De EU moet democratischer, efficiënter, globaler en groener zijn en de rechtsstaat aan het hart drukken. De Conferentie over de Toekomst van Europa heeft tot een indrukwekkend resultaat geleid: 49 aanbevelingen en 326 specifieke voorstellen door burgers. Het is volgens hem de hoogste tijd dat de Raad mogelijkheden schept voor een Verdragwijziging zodat de resultaten van de Conferentie geïmplementeerd kunnen worden.

Ook vicevoorzitter Jourová van de Europese Commissie, verantwoordelijk voor waarden en transparantie, gaf aan onder de indruk te zijn van de prestatie van de burgers tijdens de Conferentie over de Toekomst van Europa. 43 van de 51 voorstellen in het Werkprogramma van de Europese Commissie komen direct voort uit de aanbevelingen van de burgers. Deze zullen besproken worden tijdens de *follow-up/feedback* bijeenkomst van de Conferentie, die op 2 december plaatsvindt met de burgers die deelgenomen hebben. Als hoeder van de Verdragen zal de Europese Commissie ervoor blijven waken dat de beste voorwaarden geschapen worden voor een veilig, modern, schoon, welvarend, krachtig en vrij Europa van de toekomst, aldus Jourová.

Tijdens het daaropvolgende debat gaven de aanwezige Europarlementariërs en ook enkele sprekers uit nationale parlementen aan dat Verdragswijziging nodig is en dat hiertoe een Conventie opgestart zou moeten worden. Anderen gaven aan geen heil te zien in Verdragswijziging. Verschillenden benadrukten daarnaast het belang van meerderheidsbesluitvorming in plaats van besluitvorming op basis van unanimititeit. Het lid **Van Wijngaarden** stelde dat het niet nodig is om het Verdrag te wijzigen omdat men gebruik kan maken van een snellere procedure, namelijk de passerelle clause. Daarnaast meldde hij teleurgesteld te zijn dat de Europese Commissie migratie niet noemde als belangrijke uitdaging.

3) Strategische autonomie van de EU

Maroš Šefčovič, Eurocommissaris voor interinstitutionele relaties en Václav Bartuška, ambassadeur voor energiezekerheid van Tsjechië leidden de derde sessie in. De heer Šefčovič benadrukte dat Europa moet optreden tegen de stijgende energieprijzen, vooral om verplaatsing of deïndustrialisering van het continent te voorkomen. Hiervoor kondigde hij de volgende drie prioriteiten aan: 1) de versnelling van de groene transitie 2) meer energiebesparing en 3) efficiëntie en diversificatie van de energiebronnen. De heer Bartuška gaf aan dat voor het begin van de Russische invasie in Oekraïne 40% van de invoer van energiematerialen van Russische oorsprong was en dat deze invoer is teruggebracht tot bijna nul. Hij zei echter dat de Europese Unie haar energie moet blijven importeren en daarvoor maar een aantal betrouwbare partners heeft. Hij gaf aan dat Europa een model voor de wereld wilde zijn wat betreft het afzien van fossiele brandstoffen, maar dat door energieafhankelijkheid van andere niet EU-landen het niet langer alleen de richtsnoeren en de belangrijkste richtingen op energiegebied kan bepalen. Tijdens het debat werd door veel sprekers de noodzaak voor een strategische energie-autonomie benadrukt.

In haar bijdrage stelde het lid **Oomen-Ruijten** aan de orde dat de oorlog in Oekraïne de lidstaten heeft gedwongen om meer na te denken over onze Europese strategische onafhankelijkheid. Volgens Oomen kan dit niet enkel bij woorden blijven, maar moeten ook maatregelen worden getroffen om die autonomie te bewerkstelligen, waaronder het snel implementeren van het EU-strategisch kompas en het uitvoeren van de Europese beginselen van handelsbeleid.

4) Stand van zaken, wederopbouw en migratie in Oekraïne

De sessie werd geopend door Lucie Potůčková, ondervoorzitter van de Commissie Europese Zaken van de Tsjechische Kamer van volksvertegenwoordigers. Zij gaf aan het cruciaal te vinden dat alle tijdens het oorlogsconflict gepleegde misdaden worden onderzocht en bestraft. Tomáš Pojar, adviseur van de premier van Tsjechië voor Veiligheids- en Buitenlandse Zaken, en Ivanna Klympush - Tsintsadze, voorzitter van de commissie voor de integratie van Oekraïne in de EU van het Oekraïense parlement gaven een *keynote speech*. De heer Pojar

benadrukte dat grensverschuivingen tussen Rusland en Europa van beide kanten voorgoed moeten stoppen en de EU Oekraïne moet helpen op politiek, economisch en militair gebied. Vervolgens spoorde hij de EU aan om te zorgen voor een veilige en stabiele energievoorziening op lange termijn, zodat EU-landen in de toekomst minder kwetsbaar zijn wat betreft energieafhankelijkheid. Tot slot pleitte hij voor meer samenwerking tussen de EU en de VS op het gebied van steun en veiligheid aan Oekraïne en benadrukte dat de EU zonder de VS niet in staat is zichzelf te verdedigen. Mevrouw Klympush – Tsintsadze gaf het belang aan van de erkenning van het huidige Russische leiderschap als een terroristisch regime door nationale parlementen. Zij pleitte ervoor om Oekraïne te blijven steunen en ervoor te zorgen dat Rusland geen verdere terreuraanslagen kan plegen in Oekraïne of elders. Zij ging vervolgens in op de omvang van de verwoesting in Oekraïne, waardoor mede het Oekraïense BBP met 30% zou kunnen dalen. Daarom is het land volgens haar naast militaire steun ook afhankelijk van economische en financiële steun. In dit verband vermeldde zij dat de Oekraïense regering een fonds voor snel herstel gaat oprichten, dat kan worden bestuurd door een raad van toezicht met maximaal 75 % vertegenwoordigers van internationale donateurs. Zij moedigde alle aanwezige landen aan om hieraan deel te nemen. In het debat werd met name steun voor Oekraïne uitgesproken en de Russische agressie veroordeeld.

In zijn bijdrage stelde het lid **Van Wijngaarden** aan de orde dat Rusland niet moet worden onderschat en dat Israël leveringen van spike anti-tank raketten aan Oekraïne heeft geblokkeerd, die de Oekraïners hard nodig hebben.

5) Europees perspectief op de Westelijke Balkan en Oostelijk Partnerschap-landen
Jaroslav Bžoch, voorzitter van de Tsjechische Commissie voor Europese Zaken, leidde het onderwerp in. Hij benadrukte het belang van EU-uitbreiding en de noodzaak om de Westerse Balkan en de Oostelijk Partnerschap-landen te verzekeren dat er geen obstakels zijn om bij de EU te horen, mits er voldaan is aan alle condities. De volgende spreker was Mirek Topolánek, voormalig premier van Tsjechië. De heer Topolánek verwees naar de waarden die aan de basis staan van de EU en de noodzaak deze waarden niet uit het oog te verliezen. Hij blikte terug op het vorige Tsjechische voorzitterschap, en merkte op dat er een aantal dezelfde punten op de agenda staan, namelijk energie-afhankelijkheid, economisch herstel en veerkracht, en het Oostelijk Partnerschap. Daarnaast noemde hij dat de oude lidstaten op zoek zijn naar andere manieren om samen te werken. Tot slot stelde hij dat de enige manier waarop de hedendaagse problemen kunnen worden overwonnen het uitbreiden is van het gebied van de waarden van de EU, namelijk vrijheid, welvaart en vrede. Salvatore De Meo, voorzitter van de commissie Constitutionele Zaken van het Europees Parlement, was de tweede spreker over dit onderwerp. De heer De Meo noemde het belang van het zien van de landen in de Westelijke Balkan als grootste geografische, historische, economische en strategische partners van de EU. Daarnaast noemde hij het gebrek aan significante vooruitgang in de integratie van de Westelijke Balkan en stelde dat het nodig is om opnieuw naar dit proces te kijken. Verder zei De Meo dat alle EU-leiders hun betrokkenheid met de Westelijke Balkan moeten benadrukken tijdens de komende Westelijke Balkan Top. Hij sloot af door de huidige situatie als uniek te bestempelen en waarschuwde dat als de EU er niet in slaagt om het geopolitieke gat te dichten, andere landen hun invloed op ons continent zullen uitbreiden. In het daaropvolgende debat werd door een groot aantal sprekers verwelkomt dat EU-uitbreiding weer hoog op de agenda staat van de EU. Verschillende sprekers onderstreepten het belang van politieke steun, met name van lidstaten.

In zijn bijdrage stelde het lid **Van Wijngaarden** dat de EU landen moet aanmoedigen zich bij de EU te voegen, maar dat het duidelijk moet zijn dat er alleen uitbreiding kan zijn wanneer er sprake is van een opstelling die in lijn is met die van de EU.

COSAC-voorzittersbijeenkomst: conclusies en contributies

In de bijeenkomst van de commissievoorzitters werden de ontwerpcontributies en –conclusies besproken, evenals de door delegaties ingediende amendementen op de ontwerp teksten.

De Eerste Kamerdelegatie had een amendement ingediend bij een paragraaf waarin de Europese Politieke Gemeenschap werd verwelkomd. Het amendement verduidelijkte dat de Europese Politieke Gemeenschap niet de bevoegdheden van bestaande regionale organisaties in Europa, met name ook de Raad van Europa, mag overvleugelen. Met positief advies van het COSAC-voorzitterschap werd dit amendement door de delegatieleiders aangenomen.

De Tweede Kamerdelegatie heeft een aantal amendementen ingediend, met als voornamelijk doel bepaalde uitspraken in de conclusies en contributies te nuanceren of te verduidelijken. De onderwerpen waarbij de amendementen zijn ingediend betreffen de steun aan het parlement van Oekraïne en het proces van EU-integratie van de Westelijke Balkan. Delen van deze amendementen zijn aangenomen en verwerkt in de uiteindelijke tekst.

Vaststelling van de contributies en conclusies van de LXII COSAC

De ontwerpcontributies en-conclusies, zoals besproken door de vergadering van de COSAC-commissievoorzitters op maandag 14 november 2022, werden bij consensus door de plenaire vergadering aangenomen. Daarmee werd de plenaire vergadering gesloten.

Namens de delegatie,

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer,
Oomen-Ruijten

Lid van de vaste commissie voor Europese Zaken van de Tweede Kamer,
Van Wijngaarden